

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Caput XI. Expostulatio pro Ioann. Bapt. Poza.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

viris omni acerbitate maioribus auctorem doctissimum & religiosissimum impetere, Christiani decori non fuit, neque Theologici moris, & religiosae modestiae. Sed impar congressus Achilli, leonem catellus allatrat, dormientem Herculem Pygmaeus fugillat. Dicam ingenue quod sentio, ea difficultatum momenta ibidem Vasquez exposuit, quae vix unquam Mariales solvissent: sed curatio defuit, probra & convicia non defuerunt.

CAPVT X.

Expustulatio pro Fasolo & nonnullis aliis.

Fasolum, praeter ceteris, Bibliothecarius acerrimis dictis proscindit, tom. 4. praefertim, eumque *Asanum*, furiosum, mendacem, delirantem, blasphemum in Augustinum esse dicit; nec non illius praestigias & praestigiosa phantasmata, & inolerandam audaciam exaggerat. Itane verò auctorem piissimum & religiosissimum ad rem faculenta verborum eluvie fœdari oportuit, qui omnem propemodum adultæ vitæ ætatem egit in Societate, & ob insignem modestiam omnibus amabilis & charus fuit? Quid acerbius de Calvino, aut Luthero Xantes ille scribere potuisset idem Fasolus, quid ad hæc reponendum sit, abundè me docet; nempe sub finem doctissimi manuscripti, quod reliquit de celebri auxiliorum controversia, postquam doctrinam Societatis de hoc argumento egregiè firmavit, & adversariorum rationes dissolvit, ubi tandem ad convitia, calumnias, aliaque id genus ab adversariis, Jesuitis aspersa descendit, omnia omni responsione, uno verbo sese expedit, his omnibus in diem iudicii reiectis. Eadem sit vobis hoc loco responsio: rationes oppositas Jesuitæ diluunt; contumelias & convicia ultro condonant, ac Dei vindictæ iustitiæ relinquunt; commendant tamen hostes suos divinae misericordiae.

Sed cur tam immanis ira? & quid hic homo peccavit, aut parentes ejus, ut adeò vehementer Mariales illi succentat: quia sapè à recentiorum Thomistarum placitis discessit, & D. Thomam ab eorum novis interpretationibus vindicavit; quia sententiam mediam propugnavit, & decreta conditionata impugnavit; uno verbo, quia scriptor Societatis fuit: hæc una ratio stylum vestrum adversus illum ejusdemque instituti homines instruxit, Molinam, Suarezem, Becanum, Tannerum, Amicum, quibus passim *salvatores*, *ineptias*, *hallucinationes*, *mendacia*, *blasphemias*, *errores* temerè affingitis, idque mirabili & nova protusus ratione; cum nec eorum verba Bibliothecarius fideliter exscripserit, nec loca citare uspiam, sed appellasse contentus, marginalibus aculeis & probrosis notis, scriptores de Theologia bene meritos fœdissimè laceravit, Molinam praefertim, cui dudum bellum indixistis, nullo licet conatu. Sed veint nolite æmulus quispiam, Molina vir doctissimus & piissimus fuit. Nempe, ut ea prætermittam, quæ de illo habent Lessius, Eudæmon, Joannes, Herice, Fasolus, alique Societatis homines, qui fortè vobis suspecti essent, non pigeat audire verba Sylvestri Maurolici lib. 3. Ocean. Relig. *cujus eruditus* (de Molina loquitur) *de auxilio præstus, postus in fornace examinis Pontificii, & sæpius igne probatus, deprehensus est aurum omnibus numeris purgatissimum: ipse vero Molina in Theologia morali tantæ auctoritatis, tanta quæ estimationis in tribunalibus, & apud turiss, ut sine ullo adimiculo, aut copia aliorum auctorum, asserat lumen veritatis, decisionem causæ, certum*

litigii. Adde verba Laurentii Beyerlinck in opere Chronogr. ad ann. 1599. tit. 1. Viri illustres. Molinam suæ ætatis, eam Theologiae partem, quam majoribus doctrinarum scopulis expositam longo usu diducit, elegantissimè doctrinæ lumine penitus illustravit. Omitto sanctorum re alia virorum illustrium testimonia, qui meritis Molinam in cælum extollunt. hæc habetis apud citatos auctores, quibus, si lubet, addite omnium recentissimum Hennao.

Franciscus Amicus, vir apprime doctus, stylo suavi & pressio, candidissimis moribus, & præca simplicitate, evangelica prudentia temperata. Adamus Tannerus acuti ingenio, serio, sedulo, magna apud omnes auctoritate, tum à Religiosis moribus, tum à linguae eruditione. Martinus Becanus magno etiam ingenio, ad omnem literaturam nato, cujus famam celebritatem sed didit scribendi perspicuitas, amena brevitatis, & plena doctrinæ sanæ soliditas, cum humanissima religiosæ modestiæ comitate conjuncta. De Francisco Suarez nihil dico; ipse sibi maximum eloquiæ est. Nihil porro aliud vestris adversus Molinam abluque invectionibus obtinistis, nisi ut aliqui vestri partibus accesserint, qui contra Molinam & Molinistas declamare non cessant. Conspicis, facile quotitelligam. In hoc certe Jansenista suo munere profefunguntur. Illustres locos & fœderatos vobis gulator. Sed mirari satis non possum, quanta scribitur libertate, ut mitissimè loquar, nempe ab omni verborum asperitate abstineret, quanta, inquam, libertate Auctor vester uno *replicet*, vel *subterfugit*, uno vel altero verbo, firmissima rationum momenta disijciat, vel potius disijcere sibi videatur, nec difficiles nodos explicare, omnesque Jesuitarum machinas diruere. Sed mihi credite, cum his hominibus agitis, qui in Philosophicis & Theologicis disciplinis saltem mediocriter versati sunt: quibus sanè mirum accidit, quod tam leviratione ductus Bibliothecarius vester, propter metas tricas scholasticas, inquisitionem de auxiliis excipiam, in gravissimos & doctissimos homines acerrimè & atrocissimè invecit sit, ea scilicet verborum eluvie, quam vix doctores Catholici contra Heterodoxos adhiberent.

CAPVT XI.

Expustulatio pro Joann. Bapt. Poza.

Vix sine rubore iustavi oculis atrocissimæ convitia & probra, quibus Joan. Bapt. Poza Bibliothecarius vester cumulavit: Causam Poza defendendam ac vindicandam minime tunc epi satui, illius scripta à Sancta Congregatione prohibita & confixa fuisse, & in eum, cum à scribendo pro sua defensione minime abstinere, graviter fuisse animadvertum; sed quod illam pro damnato heretico Nazario traducat, & rebellem Ecclesiæ, nostrorum temporum antichristum, blasphemum, impium, Satanis autem, periculum Ecclesiæ Hostem, os infernale, Luciferi odinatorem apostoler, aliaque ejusdem futuriis elogia illi passim occurrunt, praefertim tom. 1. contr. Prolegom. & tom. 4. p. 460. nunquam haud dubie sacra Congregatio probabit. Et verò religiosum hominem, qui in Ecclesiæ unionem semper vixit, & piissimè vita sanctus est, univervo Clero, & tota civitate, præter notum, quous, vel exequas prosequentibus, & quædam

unquam Ecclesiasticæ censuræ, nullum fulmen Apostolicum afflavit pro merito puto hæretico haberi, atque traduci, idque auctoritate privata, à Xante Mariales nescio quo, intolerandum profecto videtur.

Sed quid tandem *os illud infernale* in cælum blasphemavit? non excuso illius scripta, in iis tamen nullam hæresim, nihil quod divinæ fidei adversetur, invenio; vel unum illius errorem in fide auctor vester appellasse debuisset, quem Poza, *assante*, ut ait, *diabolo*, scriptis mandasset, sed altum de Poza erroribus silentium. Ingenue dicam, quod sentio, in Poza tria vobis summopere displicuerunt; in primis ardentissimus illius erga immaculatam Deiparæ conceptionem affectus, Poterat quidem, quod ultro fateor, à nonnullis questionibus abstinere, quæ ad sanctissimæ Matris honorem & gloriam nihil aut parum conducunt; sed hæc modicum vos afficiunt, & meritis obtentus fuit; ea tantum, quæ paulo liberius scripsit de in-taminato conceptu, vos pupugerunt; Alterum est alienus, quem præ se ferre vobis videtur, à Doctore Angelico animus, cuius aliquas opiniones ab Ecclesia minus probatas fuisse testatur. Rem non discuto; sed an propterea Antichristus vocari debuit? An fortè S. Bonaventura, an Scotista & Nominales, quia Thomistarum placitis ex professo, ut ajunt, deservierunt; an Durandus, qui ferè in omnibus; an Cajetanus, Hervæus, Catarinus, qui in multis à Sancto Doctore discesserunt, vel hoc nomine, blasphemæ, impietatis, damnatque erroris insinulandi sunt? An fortè quisquis Thomista non est, peritus Ecclesiæ hostis habendus? dii meliora Reverendi Patres: miror sanè, vereor, osculor Doctores Angelici doctrinam; non tamen crediderim, eam Christi fidelibus credendam ab Ecclesia propositam fuisse. Sed de hoc iterum infra.

Ultimum denique in Poza vobis displicuit, quod multa in Sancto Aquinate à vobis expuncta, corrupta, & adulterata, immò & illi afflicta fuisse, scribere non dubitatis; Bibliothecarius vester, rationes illas, quibus à se dictis Poza fidem fecit, discutere debuerat; nec erat, quod ea propter *os infernale*, & *satani* *ans* vocaret; nonnulla ipse indicavit; sed mihi credite, non defunt alii viri doctissimi, qui congestis innumeris ferè testimoniis, idem adstruxerint, si tamen nec hostes Ecclesiæ, nec impii, nec blasphemæ, nec satanizantes, nec spiritu diabolico afflati fuisse dicuntur. Sed præ illis Poza mitissimè loqui visus est; immò ingenue dicam, si vel obiter indicare per vos mihi liceat, ad indagandam explorandamque Doctores Angelici mentem, vix Pozam ulli secundum esse, vix ulla majorem diligentiam & industriam adhibuisse, ut in hoc argumento verum à falso discerneret. Alia quæ scripsit, non defendo; censuram in eum latam lubens ac devotus osculor. Ceterum charitatis Christianæ non fuit, ne dum iustitiæ, sacerdotem Catholicum tam horrendè maledictis proscindere: *Qui dixerit fratri suo ratha*, &c.

CAPVT XII.

Expofitatio prò ipsa Societate.

Cum singulos seorsim Societatis auctores Bibliothecarius vester perstringere non posset, totam Societatem generatim aggressus est, & multa in illam debacchatus. Primò enim Societatis divitias, perinde prorsus describit & exaggerat, atque si ex pupillorum ac viduarum defæcatione succo expressæ & conflata essent; eo scilicet animo, ut popularem Jesuitis inviam conciliet; sed recoctam crambem, & ab iis qui contra Jesuitas scribere satis superque veritatem de-

nuo versare & apponere non debuerat. Quisquis rem hanc penitus inspicit, aliter censet, cum jam omnibus ferè perspectum sit, multa Societatis Collegia non tantum superfluis opibus non affluere, sed non mediocri laborare penuria, & multo ære alieno gravari. Annui reditus unius antiquæ Abbatie, annuos reditus superant vel adæquant, quos Jesuitæ in tota Gallia vel Italia percipiunt. Ad quid porro juvant divitiæ, nisi ad accendenda commodioris vitæ subsidia? sed in domibus Societatis, ut rerum penuria solum frugalitatis modum non minuit, ita nec copia extendit, vel augeat: religiosæ paupertatis ratio semper habetur. De vestris nihil dico, quid enim ad me? si tamen vel ratio, vel necessitas id postularet, non pauca mihi exempla suppeterent, quibus haud ingratis antichrestes & parallela Jesuitas inter & alios in hoc genere institui possent. Parum abest, quin unum ex istis appellem, qui tam copiosam rei domesticæ suppellectilem moriens reliquit, ut aliquot nummorum millia prorsus adæquaret; quingenta industria lineæ facile numerabantur, ex subtiliore ac molliore, ut vocant, Cameracensi. In hoc sanè Jesuitæ patrono, vel defensore non indigent; jam enim illa suspicio evanuit, quam de illis hæretici primùm, tum deinde Politici, populo iniecerant. Utinam illæ opes adessent, non immoderate quidem, sed quæ saltem sufficerent ad penuriam sublevandam, & contracta nomina expungenda. Quod autem pupillos & viduas suis facultatibus spoliaret, mera calumnia est: vix sciunt conservare suas, quomodo raperent alienas? vel unum casum Mariales vester appellare debuerat, ut dictis à se fidem faceret. Sed hanc calumniam jam alii refutarunt, Grieserus, Tannerus, & nonnulli alii Societatis Apologistæ. Jesuitæ literis & functionibus Evangelicis operam navant, suntque rei economicæ non parum fortè imperiti, ut nonnullis probè perspectum est. Perperam igitur Mariales vester scripsit tom. 1. pag. 71. *De opulentia Societatis*, inquit, *non est, quod dicam; satis superque loquuntur lacrymæ, dixerit quispiam, eorum, quorum pauperes vos ditavit: Si religio Templariorum non tunc fuisset opulenta, forte hodie floreret.* Illud tamen sanè comparationem.

Secundum accusationis caput non parum admirationis plerisque attulit; dicit enim Bibliothecarius tom. 2. pag. 72. nihil prorsus esse in scriptis Jesuitarum, quod illorum sit, præter pedanticam eloqui venustatem, sunt enim, inquit, *Jesuitarum scripta pandorica, ex aliis mutuata, ex alienisque confarcinata*: Itane verò? Jesuitæ literis parum valent? in gravioribus disciplinis parum versati sunt? nonnihil tantum latinitatis & pedagogicæ eruditionis, ad fucum doctrinæ faciendum præ se ferunt? Itane verò, inquam, Suarez, Vasquez, Valentia, Molina, Torrez, Lessius, Lugo, Hecice, Tole-tus, Bellarminus, Coninck, Præpositus, Tannerus, Becanus, Fasolus, Amicus, Ariaga, Oviedus, Meratius, Martinonus, Petavius, Annatus, in Theologia Scholastica rudes tyrones fuerunt? Sanchez, Caltropalao, Reginaldus, Layman, Filucius, Fagundes, Comitulus, in Theologia morali? Conimbricenses, Ruvijs, Mendoza, Telez, alique fere innumer in Philosophia? Clavius, Guldinus, Greimberger, Gregorius à Sancto Vincentio, Tacquetus, Lalovera, in Mathesi? in sacra eruditione Sirmondus, Fronta, Ducatus, Turrianus; in prophana Bulengerus, Scribanus, Causinus, Cerdas, Pontanus, Raderus, in historia Salianus, Massæus, Strada, Cardinalis Palavicinus, in Polemica Grieserus, Cottonus, Richeomus, Gualterius, in sacra scriptura exponenda Cornelius à Lapide, Sanctius, Serrarius, Pineda, Lorinus, Maldonatus,